

Riktlinjer för politiska partiers och organisationers besök i gymnasieskolan i Umeå kommun

Dokumenttyp Riktlinjer	Dokumentnamn Politiska partier i skolan	Fastställd/Upprättad Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	Version 0.1
Dokumentägare Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	Dokumentansvarig	Reviderad	Giltighetstid Tillsvidare
Dokumentinformation			

Riktlinjer för politiska partiers och organisationers besök i gymnasieskolan i Umeå kommun

Utgångspunkt

Utgångspunkten för politiska partiers medverkan i skolan är skolans demokratiska uppdrag. Gymnasieskolorna i Umeå Kommun är angelägna om att fullgöra sitt demokratiska uppdrag. Varje enskild skola gör, i samråd mellan ledning, personal och elever, en bedömning hur skolan ger politiska partier tillträde till skolan. Skolorna utgår i sin bedömning från innehållet i Skolverkets stödmaterial. Nedanstående riktlinjer är stöd till skolledningarna inför beslut.

Ansvar

Gymnasiechefcheferna ansvarar för skolans övergripande verksamhet och beslutar därför om besök på skolans allmänna utrymmen eller vid gemensamma arrangemang. Rektor ansvarar för undervisningens genomförande och ansvarar därför för beslut om besök vid undervisningens genomförande.

Skolans uppdrag

Verksamheten i skolan skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom skolan skall främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt skall den som verkar inom skolan

1. främja jämställdhet mellan könen samt
2. aktivt motverka alla former av kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden. (*Skollagen 1 kap 2 §*)

Samtidigt måste skolledningen enligt *1 kap. 9 § regeringsformen* behandla alla – inklusive politiska partier – objektivt och lika. Detta innebär att om skolan tillåter ett eller flera partier att lämna information i skolan får skolan inte utesluta ett visst parti på grund av att partiets åsikter står i strid med den värdegrund som skolan ska förmedla.

Åsiktsfriheten

Åsiktsfriheten är i princip obegränsad. Den innebär frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor. Skyddet innebär att en myndighet inte får ingripa vare sig formellt eller informellt mot någon för att han eller hon har använt sin grundlagsskyddade rätt att ge uttryck för sin uppfattning (*2 kap. 1 § första stycket 1 regeringsformen*)

Yttrandefriheten

Yttrandefriheten är däremot begränsad. Enligt *2 kap. 12 § regeringsformen* får yttrandefriheten begränsas genom lag, men begränsningen får göras endast för att tillgodose ett ändamål som är godtagbart i ett demokratiskt samhälle. Det är till exempel olagligt att i offentliga sammanhang framföra åsikter som kan utgöra hets mot folkgrupp och förtal.

Tryckfriheten

Det skriftliga material som sprids på skolor är föremål för samma grundlagsskydd som annat tryckt material. Det innebär att skolan inte har rätt att förhandsgranska, förbjuda eller censurera tryckt material som används i samband exempelvis politiska informationsmöten. För sådant material ansvarar utgivaren. (*1 kap. 2 § tryckfrihetsförordningen*)

Mötesfrihet

Mötesfrihet råder inte på skolan. Skolan är i lagens mening inte en offentlig plats. Ingen enskild person eller organisation har rätt att sätta upp bokbord eller affischer inne på en skola eller utomhus på skolas område. Skolledningen har ansvar för vad som sker inom skolans område. Skolledningen beslutar om vilka regler som skall gälla vid besök.

Gymnasie- och vuxenutbildningen

Gunnar Olofsson
Skoldirektör

Bilagor:

JK:s ställningstaganden och uttalanden

Citat av Lars Clevesköld, Hovrättsråd i Hovrätten över Skåne och Blekinge

JK:s ställningstaganden och uttalanden

Skollokalerna är ej att betrakta som allmän plats.

Skolledningen har skyldighet att upprätthålla ordningen i skolan.

Skolan får ej utesluta ett visst parti på grund av att partiets åsikter står i strid med den värdegrund som skolan ska förmedla.

Ingen har ovillkorlig rätt att i skolan affischera, sprida flygblad eller arrangera bokbord. Medborgare eller en sammanslutning av sådana har ingen rätt att få tillträde till en plats som inte är allmän för att sprida tryckta skrifter.

Budskap som står i strid med skolans värdegrund kan bemötas och nyanseras under ordnade former genom t ex diskussion och information.

Tf förbjuder inte sådana hindrande åtgärder mot tryckt skrifs spridning som är påkallade av rena ordningshänsyn. En skola kan därför inskränka spridningsrätten efter bedömning som är baserat strikt på att spridningen inte är förenlig med ordningen på skolan.

Begreppet ordning har ett något vidare innehåll inom skolan för barn och ungdom än i allmänhet, vilket bl a innebär att spridningsförbud inom sådana skolors områden kan vara tillåtliga i större utsträckning än vad vanligt är.

Under särskilda förhållanden kan allmänna ordningshänsyn motivera att politiska partier nekats tillträde till en skola eller att möjligheten att där lämna information begränsas eller styrs av skolan vad gäller tid, rum och form.

Skolledningen kan därför av praktiska skäl begränsa antalet partier som tillåts lämna information i skolan. Begränsningen måste emellertid göras på objektiv grund. Det kan t ex handla om att endast partier som är representerade i riksdagen samt fullmäktige i landstinget och kommunen och de partiernas ungdomsförbund, tillåts delta.

Begränsningar kan också göras på grund av olika ordningsskäl

- utrymmesskäl – prioritera det parti som ansökte först och hänvisa ett eller flera partier att komma vid annan tidpunkt
- inre ordning – utestängning kräver att de negativa konsekvenserna som tillträdet kan antas få för ordningen är klart påvisbara, ej på grundval av partiets förväntade åsikter
- befarat ordningsstörande från skolans egna elever på grund av ovilja mot partiet är inte något argument att använda för att utestänga partiet

Om ett parti släpps in och då sprider propaganda som står i strid med skolans värdegrund, är skolan självfallet oförhindrad att i samband med undervisningen komma med motargument samt argumentera för de grundläggande demokratiska värderingarna.

Ett sätt att undkomma dessa svåra avvägningar är enligt JK att konsekvent neka alla politiska partier tillträde, oantastligt ur grundlagsperspektiv. Skolförfattningarna kräver dock skolans samverkan med omvärlden och att olika åsikter, problem och värderingar lyfts fram. I undervisningen och samhällsorienterande verksamhet kan onekligen kontakt och samverkan med olika politiska partier vara värdefulla inslag.

Citat av Lars Clevesköld, Hovrättsråd i Hovrätten över Skåne och Blekinge

”Det finns ingen absolut rätt för någon att komma in på en skola och sprida politisk information. I stället ankommer det på rektorn att, eventuellt med stöd av något övergripande nämndbeslut, ta ställning till en sådan begäran. Rektorn måste emellertid göra detta på ett opartiskt sätt, vilket innebär att om han är beredd att medge en organisation tillträde, så måste han också vara beredd att medge andra organisationer motsvarande tillträde.

Ordningshänsyn kan medföra att organisationerna inte kan få komma samtidigt, men skolan måste då vara beredd att låta organisationerna komma till efter hand.

Om skolan bedömer att den information som en viss organisation vill sprida är olämplig, kan situationen bli besvärligare. Har organisationen väl fått komma in, och börjat sprida tryckta rasistiska flygblad, så är det förbjudet för skolan att hindra spridningen på grund av en lämplighetsbedömning av flygbladens innehåll (1 kap. 2 § tryckfrihetsförordningen). Endast om flygbladen enligt en seriös bedömning riskerar att störa ordningen i skolan får ett ingripande ske. Det som återstår är annars att bemöta innehållet i undervisningen. Om texterna uttrycker rasistisk missaktning för andra kan skolledningen överväga polisanmälan för hets mot folkgrupp (16 kap. 8 § brottsbalken). En sådan polisanmälan kan för övrigt vara lämplig eftersom den tydligt visar skolans avståndstagande från det som förekommit.

Om man redan från början bedömer att en viss organisation, som vill komma in på samma villkor som andra organisationer, är rasistisk, kan läget bli ändå besvärligare. Ett nekande svar till organisationen kan ju komma att bedömas som bristande objektivitet i regeringsformens mening. Om rektorn ändå bestämmer sig för att neka organisationen tillträde bör avslaget rimligen motiveras med skolans uppdrag enligt 1 kap. 2 § skollagen att främja aktning för varje människas egenvärde och att aktivt motverka alla former av kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden liksom till kap. 14 a skollagen. Man skulle också kunna hänvisa till att skolan inte kan medverka till att skapa en situation där man på goda grunder förutser att brottet hets mot folkgrupp kan komma att begås. För att kunna bemöta kritik i efterhand är det viktigt att beslutsskäl av detta slag dokumenteras så utförligt som möjligt, och att man alltså också dokumenterar grunderna för sin bedömning av den aktuella organisationen. Skolledningen får nog vara beredd på kritik vilket beslut som än fattas.”

Lars Clevesköld